

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Κατὰ τὸ ἔτος 1949 τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον, ἐπιχορηγηθὲν ὑπὸ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, προέβη εἰς ἀνακαινίσιν τοῦ κάτωθεν τοῦ μεγάρου τῆς Δουκίσσης Ἰσογείου, ὅπου θὰ συγκεντρωθῶσι πάντα τὰ ἐκθέματα δευτέρας σειρᾶς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματισθῶσιν αἰθούσαι σπουδῶν διὰ τοὺς μελετητὰς τῆς βυζαντινῆς τέχνης μετὰ Βιβλιοθήκης, περιλαμβανούσης τὰ σχετικά μὲ τὴν βυζαντινὴν τέχνην ἔργα.

Πλὴν τῆς ἀνακαινίσεως τῶν εὐρυτάτων τούτων χώρων, ἐγένετο καὶ προσθήκη μιᾶς αἰθούσης μὲ κατάλληλον φωτισμὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ Μουσείου, καταλλήλου νὰ περιλάβῃ τὰ ἐκλεκτότερα ἔργα Βυζαντινῆς τέχνης (εἰκόνας καὶ μικρο-τεχνήματα).

Τὸ Μουσεῖον κατὰ τὸ ἔτος 1949 ἐπλουτίσθη δι' ἀξιολόγων βυζαντινῶν ἀγγείων τοῦ 13ου αἰῶνος, προερχομένων ἐκ τῶν ἐνεργηθειῶν ἀνασκαφῶν τοῦ ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης, ὡς καὶ δι' ἀγορᾶς μεταβυζαντινῆς λειψανοθήκης μετὰ εἰκονογραφικῶν παραστάσεων καλῆς τέχνης.

*Επίσης ἐπλουτίσθη ἡ Βιβλιοθήκη αὐτοῦ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐπὶ πολυτίμων χειρογράφων τομιδίων Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἅτινα περιέχουν βυζαντινὰ μέλη ὀνομαστῶν μουσικοδιδασκάλων, κοσμούμενα δι' ἐπιτίτλων καὶ ἄλλων διακοσμήσεών.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

*Ο καθηγητὴς κ. Γ. Σωτηρίου συνέχισεν ἐφέτος, δαπάναις τῆς 'Αρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τὰς ἀνασκαφικὰς τοι ἐργασίας εἰς τὴν βασιλικὴν τοῦ ἁγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης, τὰς ἀρξαμένας ἀπὸ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ ναοῦ.

*Εφέτος, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πλακοστρώσεως τοῦ δαπέδου τοῦ ἀναστηλωθέντος ἐσχάτως κατὰ τὰ κύρια αὐτοῦ σημεῖα ναοῦ (στῆγης καὶ κιονοστοιχίας τῶν κλιτῶν καὶ ὑπερώων), ἠρεύνησε τὸ ὑπέδαφος τῶν κλιτῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ Βήματος, ἀνεῦρε δὲ θεμέλια τοῦ ῥωμαϊκοῦ λουτροῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἰδρυθῇ κατὰ τὸν 5ον αἰῶνα ἡ βασιλικὴ καὶ προσδιώρισεν τὴν σχέσιν των πρὸς τὴν ὑπὸ τὸ ἱερὸν Βῆμα καὶ τὸ ἐγκάρσιον κλίτος Κρύπτην, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς προηγουμένας του ἀνασκαφὰς ἀποκαλύψει.

Κατὰ τὴν ἔρευναν τοῦ δαπέδου τοῦ ἱεροῦ Βήματος, τοῦ μὴ καταλαμβανομένου ὑπὸ τῆς Κρύπτης, ἀνεῦρε τὸ ἀρχικὸν Μαρτύριον τοῦ ἁγίου, τὸ φερόμενον εἰς τὰς παραδόσεις ὡς «οἰκίσκον», ἥτοι τὸ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς βασιλικῆς ἱερὸν τοῦ 4ου αἰ., ἔχον σχῆμα μονοκλίτου παρεκκλησίου, ἐκτεινομένου καὶ εἰς μέρη τοῦ μέσου κλίτους τοῦ ναοῦ καὶ ἀπολήγον πρὸς Α εἰς Ἀψίδα. Εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀψίδος εὐρίσκειται τὸ σταυρικὸν ὄργανον μετὰ τοῦ κτιστοῦ ὁμφαλοῦ περικλείοντος μαρμάρινον λαβανακίδιον μετὰ φιαλιδίου περιέχοντος τὸ αἷμα τοῦ μάρτυρος, ὁ πιστευόμενος δηλ. ὡς τάφος τοῦ ἁγίου. Κατὰ τὴν ἰδρύσιν τοῦ ναοῦ τοῦ 5ου αἰ. κατηδαφίσθη ὁ «οἰκίσκος» καὶ ἡ ἄψις τοῦ ναοῦ ἐτέθη ἀνατολικώτερον, διετηρήθη ὅμως ὁ τάφος, τεθείσης ἄνω-

θεν αὐτοῦ τῆς ἁγίας Τραπέζης τοῦ μεγάλου ναοῦ, προσλαβὼν πλέον λειτουργικὴν ἔννοιαν. Ἡ λατρεία τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου μετετέθη εἰς τὸ ἰδρυθὲν «πρὸς τοῖς λαιοῖς πλευροῖς» τοῦ μέσου κλίτους τοῦ ναοῦ περίφημον «ἐξαγωνικὸν Κιβώριον». Περὶ τὸ ἱερὸν Βῆμα τοῦ Μαρτυρίου ἐτέθη τὸ Σύνθρονον τοῦ ναοῦ τοῦ 5ου αἰῶνος, οὐτινος ἀνευρέθησαν τὰ βάθρα. Ἡ σκαφικὴ τέλος ἔρευνα ἐκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ Βήματος τμημάτων τοῦ ἐγκαρσίου κλίτους, ἅτινα παραδίδονται ὡς τὰ «περυγία» τοῦ ναοῦ, ἔφερεν εἰς φῶς θεμέλια μονοκλίτων ναυδρίων εἰς βάθος 0,57 μ. ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ διαπέδου, διατηρούντων ἱχνὴ τοιχογραφιῶν, ἡ ἐρμηνεία τῶν ὁποίων εἶναι προβλη- ματικὴ.

Πλὴν τῆς ἐρεῦνης τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς βασιλικῆς, ὁ κ. Σωτηρίου ἠρεύνει καὶ προσδιώρισε τὰ ἐλάχιστα ἐμφανῆ ὑπολείμματα τοῦ δυτικῶς καὶ νοτίως τῆς βασιλικῆς ἐκτεινομένου Σταδίου τῆς πόλεως, καθόσον, συμφώνως πρὸς τὰς πηγάς, ἡ βασιλικὴ ἐκτίσθη «μέσον τοῦ δημοσίου λουτροῦ καὶ τοῦ Σταδίου», προσδιώρισε δὲ καὶ τὰ τῶν προσόψεων τῆς βασιλικῆς καὶ ἰδίως τὴν πρόσοψιν τῆς βορείας πλευρᾶς, ὅπου, κατὰ τὴν σκαφικὴν ἔρευναν τοῦ πρὸ αὐτῆς χώρου, ἀνεφάνησαν προσκτίσματα (παρεκκλή- σια, τάφοι κ.ἄ.).

Ὁ κ. Σωτηρίου συνεκέντρωσεν εἰς τὴν κάτωθεν τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ τοῦ ἐγκαρσίου κλίτους Κρύπτην τοῦ ναοῦ τὰς ἀνευρεθείσας ἐπιγραφὰς καὶ τὰ γλυπτὰ εὐρήματα (τμήματα τῶν μαρμαρίνων τάξεων τοῦ βυζαντινοῦ Κιβωρίου τῆς ἁγ. Τραπέζης καὶ τοῦ ἐξαγωνικοῦ Κιβωρίου, μαρμάρινα πλαίσια εἰκόνων καὶ θωράκια, ἀρχι- τεκτονικὰ μέλη: ἐπικράνα, ἐπιστύλια, γείσα κλπ., ὡς καὶ βυζαντινὰ ἀγγεῖα, δι' ὧν ἀπληρτίσθη ἀξιόλογον Μουσεῖον τῶν εὐρημάτων τῶν κατὰ καιροὺς ἀνασκαφῶν.

Τὰ ἀνακύψαντα κατὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἔρευναν τοῦ ἀξιολογωτάτου τούτου μνημείου τῆς Θεσσαλονίκης προβλήματα: ἀρχιτεκτονικῆς διατάξεως, τόπων λατρείας τοῦ μάρτυρος κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἐν συσχετίσει πρὸς τὰς παραδεδομένας ἀγιολογικὰς πηγάς, ὡς καὶ τὰς ἐξενεχθείσας ὑπὸ τῶν ἐρευνητῶν τοῦ μνημείου γνώ- μας, ὁ κ. Σωτηρίου θὰ ἐκθέσῃ εἰς τὸ προσεχῶς ἐκδοθησόμενον ἔργον του περὶ τῆς βασιλικῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης μετὰ τὴν πυρκαϊάν.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΩΣΕΩΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀν. Ὁρλάνδου Ὑπηρεσία Ἀναστη- λώσεων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἐξετέλεσε κατὰ τὸ 1949 τὰς κάτωθι ἐργασίας ἐπὶ βυζαντινῶν ναῶν:

1) Ἐν Ἀγίᾳ Λαύρᾳ συνεχίσθη ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν πυρποληθείσης ἱστορικῆς μονῆς διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς βορείου καὶ τῆς δυτικῆς πτέρυγος αὐτῆς.

2) Ἐν Ἀρτῇ ἐπεσκευάσθη ὁ διαρρέων τροῦλλος τοῦ ναοῦ τῆς Παρηγορητίσ- σης καὶ ἐστερεώθησαν οἱ ἐσωτερικοὶ ἐπάλληλοι μαρμάρινοι κίονες, οἵτινες ἠπειλοῦν πτώσιν. Ἀμφοτέρων τῶν ὁρόφων ὡς καὶ τῶν πέντε τροῦλλων τὰ παράθυρα ἐφωδιά- σθησαν διὰ νέων ὑαλοστασίων.

3) Ἐν Χίῳ ἐξησφαλίσθη ἡ στεγανότης τῶν στεγῶν τοῦ καθολικοῦ τῆς Νέας Μονῆς, ὥστε νὰ καταστήθῃ δυνατὴ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι ἡ στερέωσις τῶν ἐκ τῶν προσ- φάτων οἰσμῶν διασσευθέντων πολυτίμων ψηφιδωτῶν τοῦ 11ου αἰῶνος.

4) Ἐν Φανερωμένῃ Σαλαμίνος ἐστερεώθησαν αἱ τοιχογραφίαι τοῦ τροῦλλου διὰ τοῦ καλλιτέχνου συντηρητοῦ Φ. Ζαχαρίου, ἐπιστατοῦντος καὶ τοῦ ἐφό- ρου Βυζ. Ἀρχαιοτήτων Ἐμμ. Χατζηδάκη.

5) Ἐν Ἀγίῳ Δημητρίῳ Θεσσαλονίκης συνετελέσθη ἡ πλακόστρωσις ὁλοκληροῦ τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ, κατεσκευάσθη δὲ καὶ ἐτοποιητὴ τὸν μαρμάρινον, παλαιοχριστιανικοῦ ρυθμοῦ, τέμπλον μετὰ πλουσίων γλυφῶν, κατὰ σχέδιον τοῦ ἀρχιτέκτονος τῆς Ἀνασθηλώσεως Ε. Στίκα. Αἱ φορηταὶ εἰκόνες τοῦ τέμπλου αὐτοῦ ἐφιλοτεχνήθησαν ὑπὸ τῶν ἁγιογράφων Φ. Κόντογλου, Α. Ἀστεριάδου, Δ. Πελεκάση, Σπ. Βασιλείου, Γ. Γλιάτα καὶ Ε. Ρέγγου. Ἦδη ἐγένετο ἐναρξίς καὶ τῆς ἀνακατασκευῆς τῆς ἐσωτερικῆς ὁρθομαρμαρώσεως, ὡς καὶ τῆς ἀνασυγκροτήσεως τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου.

6) Ἐν Καστορίᾳ ἀνεστηλώθη ὁ ἐκ βόμβας καταστραφεὶς τροῦλλος τῆς Παναγίας Κοιμηλίδικης, ἐπιστατοῦντος τοῦ ἐφόρου Βυζ. Ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας Στ. Πελεκανίδου. Τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἀφηρεθὴ ἡ ἐξωτερικὴ μεγάλη ἐπίχωσις, οὕτω δ' ἀπέκτησεν οὗτος τὰς ἀρχικὰς ραδιὰς ἀναλογίας του.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΝ ΒΥΖΑΝΤΙῳ

Ἀνασκαπτομένων τῶν θεμελίων μεγάλης οἰκοδομῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ τεμένους Χότζα - πασᾶ, εὐρέθη κιονόκρανον εἰκονίζον ἐφ' ἐκάστης πλευρᾶς προσωπεῖον ἐν μέσῳ δύο διασταυρουμένων κεράτων Ἀμαλθείας. Ἀνήκει πιθανότατα εἰς τὸν 4ον μ.Χ. αἰ. Ὁμοίον του ὑπάρχει εἰς τὸ Ἀρχ. Μουσ. Κωνσταντινουπόλεως.

Εἰς τὴν περιοχὴν Τσιφτὲ - Σαράϊ, ἄνωθεν τοῦ Κεντρ. Ταχυδρομείου, ἀπεκαλύφθη βυζ. οἰκοδόμημα, ἀποτελοῦν τμήμα παλαιοῦ οἴκου, πιθανῶς τοῦ «Οἴκου τοῦ Βοτανειάτου», καίτοι ἡ τοιχοδομία του φαίνεται ἀρχαιότερα (5ου ἢ 6ου αἰ.). Περιελάμβανε δ' ὁ οἶκος οὗτος μεγάλην θολωτὴν αἴθουσαν, ἔχουσαν ἐν τῷ μέσῳ 2 κίονας. Εἰς τὸ ὑπόγειον γειτονικῆς οἰκοδομῆς εὐρέθη πλίνθος μὲ τὴν ἐπιγραφὴν Θ [ε ο] ὕ χ α ρ ι ς. Β ο σ π ο ρ ι α ς. Ἴσως ὁ οἶκος νὰ ἔφερε τὸ ὄνομα Βοσπορίας, λόγῳ τῆς πρὸς τὸν Βόσπορον θέας του.

Κατὰ τὴν ἐκκαφὴν τῶν θεμελίων πολυκατοικίας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀλεμδάρ ἀπεκαλύφθησαν τὰ προπύλαια, ἥτοι ἡ δυτ. πλευρὰ τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῶν Χαλκοκρατείων, οὗ τὸ ἱερὸν μόνον εἶχεν ἰδεῖ καὶ δημοσιεύσει ὁ Lathoud ἐν *Echos d'Orient*, 23 (1924), σ. 36 ἑξ. Εὐρέθησαν 3 μαρμάρινα βάθρα κίωνων, κορμοὶ καὶ κιονόκρανα ὡς καὶ τμήμα ἐπιχρύσου μαρμαρίνης ὁροφῆς καὶ τινες ἐνεπίγραφοι πλίνθοι.

Εἰς τὸ προαύλιον καὶ τὸν νάρθηκα τῆς ἁγ. Σοφίας συγκεντροῦνται ἀπὸ τοῦ 1919 πάντα τὰ ἀνακαλυπτόμενα κινητὰ βυζαντινὰ ἀρχαῖα Κωνσταντινουπόλεως καὶ προαστίαν.

Ἡ ἁγ. Εἰρήνη ἐπαυσε νὰ εἶναι στρατιωτικὸν μουσεῖον. Ἐκκενωθεῖσα πλήρως, παρεδόθη εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Μουσείου Ἀγίας Σοφίας, ἧς προΐσταται ὁ Τοῦρκος βυζαντινολόγος κ. Μουζαφέρ Ραμαζάνογλου.

Εἰς Ἀγ. Σοφίαν ἐνήργησε δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς καὶ διατρήσεις ὁ διευθυντὴς τοῦ Μουσείου Ἀγ. Σοφίας κ. Μουζαφέρ Ραμαζάνογλου.

Ἀνασκαφαὶ ἐνήργηθησαν εἰς τὰ ἑξῆς σημεῖα: α) ἐντὸς τῆς Ἀγ. Σοφίας παρὰ τὰς πύλας. Διὰ τούτων ἀνεφάνησαν τὰ θεμέλια τριῶν τοίχων παλαιότερας οἰκοδομῆς. Ἐκ τῶν τοίχων τούτων ὁ εἰς βαίνει παραλλήλως πρὸς τοὺς σημερινοὺς τοίχους τῶν ναρθηκῶν, ἀποτελεῖ μετ' αὐτῶν ἰδίαν αὐτοτελῆ οἰκοδομήν, διευθυνομένην ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ ἀπαρτιζομένην ἐκ 3 κλιτῶν ἐκ τούτων τὸ κεντρικὸν εἶναι ὁ σημερινὸς νάρθηξ, τὸ δὲ ἀριστερὸν ὁ σημερινὸς ἐξωνάρθηξ. Δύο ἄλλοι τοῖχοι βαίνοντες καθέτως ἥτοι ἀπὸ Α. πρὸς Δ. ἐσχημάτιζον πεντάκλιτον οἰκοδόμημα. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω τοίχων ὁ μὲν εἰς θὰ κατηδαφίσθη ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, οἱ δὲ δύο ἕτεροι ὑπὸ τοῦ Ἰου-

στινιανού, μετά την στάσιν τοῦ Νίκα. Ἄλλαι ἀνασκαφαί ἐνεργηθεῖσαι εἰς τὸ Δ. προαύλιον τῆς Ἀγ. Σοφίας ἔφεραν εἰς φῶς διαφόρους τοίχους κτηρίων καὶ ἐνεπιγρά-
φους πλίνθους, ὧν τινες φέρουσι τὴν ἐπιγραφὴν Θεοδορητοῦ, ἄλλαι τὴν ἐπι-
γραφὴν Νόμου καὶ ἄλλαι ἄλλας.

Πρὸς Β. τῆς Ἀγ. Σοφίας εἰς τόπον Βεζύρ - Μπαχσιε ἀνασκαφαί τοῦ Μ. Ραμα-
ζάνογλου ἔφεραν εἰς φῶς αἰθουσάν εἰς βάθος 10 μ., ἴσως ρωμαϊκὸν columbarium,
ὡς μαρτυροῦν τὰ ἐπὶ τῶν τοίχων κοιλώματα, ἅτινα προωρρίζοντο πρὸς ἐναπόθεσιν ὀστέων.

β) Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Εἰρήνης δοκιμαστικαὶ διατρήσεις ἀπε-
κάλυψαν τάφους μετὰ σκελετῶν καὶ πηλίνων βυζ. ἀγγείων καλῆς τέχνης. Εἰς ἐν τῶν
παραθύρων εὐρέθη ἐντελιχισμένος καὶ μαρμαρίνος φαλλός.

Ἐξω τοῦ ναοῦ καὶ συνεχόμενα πρὸς αὐτὸν εὐρέθησαν τὰ θεμέλια κυκλοτεροῦς
κτισίματος, ὅπερ, κατὰ τὸν Ραμαζάνογλου, θὰ ἦτο τὸ σκευοφυλάκιον τῆς Ἀγ. Εἰρήνης.

Ἀνατολικῶς τῆς Ἀγ. Εἰρήνης ἀπεκαλύφθη οἰκοδόμημα μὲ μαρμαρίνην στρώσιν
καὶ διαζώματα, ἴσως τὸ Πατριαρχικὸν μέγαρον. Παρὰ τὸν Ν. τοῖχον τῆς Ἀγ. Εἰρή-
νης ἦλθον εἰς φῶς τὰ ἐρείπια οἰκοδομήματος μεγάλων διαστάσεων προχρυστιανικῆς
ἐποχῆς, ἔχοντος ἀψιδωτὴν εἴσοδον ἐκτισμένην διὰ τετραγώνων λίθων. Παραπλεύρως
τῆς πύλης ταύτης εὐρέθη τοιχογραφία πλαισιουμένη ὑπὸ 2 μαρμαρίνων κιόνων μετ'
ἐπιστυλίου, τοῦ Δ' μ.Χ. αἰ. εἰκονίζουσα τὸν Χριστὸν ἐνθρόνον καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ
τὸν Ἀγ. Ἀνδρέαν κρατοῦντα εὐαγγέλιον καὶ τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον κρατοῦντα
θυμιατήριον. Κάτωθεν σφίζεται μονογράφημα ἀναγνωσκόμενον Δωροθέου.

Ἄλλη τοιχογραφία ἀποκαλυφθεῖσα ἀριστερὰ τῆς πύλης εἰκονίζει πολεμιστὴν ἐν
ἀσπίδι καὶ δόρατι, ἄλλη δὲ πάλιν εἰκονίζει τὴν Δέησιν καὶ δύο ἄλλους ἁγίους.

Ἐν τῷ φωτιστηρίῳ εὐρέθη ἐπιγραφὴ: Γάτος Σκύμου / Ἀπόλλωνι
Προπυλαίῳ Εὐχῆν. Εὐρέθη ἐπίσης καὶ μαρμαρίνη κρήνη μὲ κρουνοὺς λεοντο-
προσώπους, ὡς καὶ πλάκες τεθραυσμέναι, ἐπὶ μιᾶς τῶν ὁποίων εὐρεται ἡ ἐπιγραφὴ:
Εὐτυχιανὸν οἰκονόμου καὶ Κωνσταντίνου Χαρτουλαρίου. Εἰς
τὸ μεσαίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἀπεκαλύφθη καὶ στέρνα καὶ πλίνθοι ἐνεπιγράφοι, ὡς
καὶ θραύσματα ἀγγείων τοῦ 6ου ἢ 7ου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος.

Εἰς τὸ Παλαιὸν Σερασκεράτον, ἐπὶ τοῦ 3ου Λόφου, ἀπεκαλύφθησαν 10 ρωμαϊκαὶ
σαρκοφάγοι, ὧν μία Ἀλεξάνδρου τοῦ Δίωνος. Μετεκομίσθησαν πᾶσαι εἰς τὸ
προαύλιον τῆς Ἀγ. Σοφίας.

Εὐρέθησαν ἐπίσης αὐτόθι καὶ ὑπὲρ τὰς 50 ἐπιτύμβιοι στήλαι, ἐξ ὧν ἀποδει-
κνύεται, ὅτι παρὰ τὸ τέμενος Λαλελῆ εὐρίσκετο εἰδωλολατρικὸν νεκροταφεῖον. Εἰς τὰ
ὑπεράνω αὐτοῦ χόματα εὐρέθη μαρμαρίνος ἀκρωτηριασμένος ἄμβων, προερχόμενος,
πιθανότατα, ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Ἰουλιανού.

Κάτωθεν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Θεοδοσίας (Γκιουλ - Τζαμι) εὐρέθη πελωρία βασι-
λική. Ἀνασκαφαί τοῦ Ραμαζάνογλου ἔφερον εἰς φῶς 2 κεχωρισμένους νάρθηκας τῆς
ἀρχαίας βασιλικῆς, ἴσως τῆς Ἀγ. Εὐφημίας, ἣν ἔκτισεν ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος Βυζαντίου
Καστίνος κατὰ τὸ Β' ἡμισυ τοῦ 4ου αἰ.

Εἰς ἀπόστασιν μέτρων τινῶν ἀπὸ τῆς Β. πλευρᾶς τοῦ τεμένους Φατήχ (πρῶν
ναοῦ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων) ἀνεφάνη τὸ κάτω μέρος ὑδραγωγείου τοῦ Οὐάλεντος.
Κατὰ τὴν Ν. πλευρὰν εὐρέθησαν 2 γρανιτικοὶ κίονες, ἀνήκοντες πιθανῶς εἰς τὸν ναὸν
τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων. Ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ αἰθρίου διεσώθησαν ἐνεπιγράφοι πλίνθοι
ὧν μία φέρει τὴν ἐπιγραφὴν Καλανδίωνος Πρεσβυτέρου.

Εἰς τὴν Μονὴν τῆς Χώρας (Καχμιε - Τζαμι) ὁ ἀμερικανὸς κ. Θ. Οὐϊτμορ προσέβη
εἰς τὴν στερέωσιν καὶ τὸν καθαρισμὸν τῶν ψηφιδωτῶν τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ ἐξω-
νάρθηκος. Πρέπει ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ Μ. τῆς Χώρας δὲν λειτουργεῖ πλέον
ὡς τέμενος. Εἶναι ἀπλῶς ἀρχαιολογικὸν μνημεῖον, ἐκχωρηθὲν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς

‘Αγ. Σοφίας. Τοῦτ’ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τὴν Μ. τῆς Παμμακαρίστου καὶ τὴν τοῦ Λιβός. Προσεχῶς δὲ θὰ παύσῃ λειτουργοῦν ὡς τέμενος καὶ τὸ Ζεῖρεκ Τζαμί, ἥτοι ἡ Μ. τοῦ Παντοκράτορος.

Προάστια.—Εἰς τὸ Κιαγὰτ-Χανὲ εὐρέθησαν λείψανα βυζ. ναῶν, κιονόκρανα μὲ μεγάλους ἐξωγλύφους σταυρούς, πολυγωνικαὶ βάσεις κιόνων μὲ σταυρόν, ὡς καὶ τμήμα τοῦ τοίχου τῆς προσόψεως μήκους 10 - 15 μέτρων.

Εἰς τὸ Α΄ νεκροταφεῖον τοῦ Βαλουκλῆ διασφύζεται κιονόκρανον, ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ ὁποίου εὗρηται τὸ μονογράφημα: βασιλέως, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας: Ἰουστίνου.

Εἰς Μεσονήσιον μικρὰ σκαφή ἐνεργηθεῖσα ἔφερεν εἰς φῶς μικράν θολωτὴν βυζαντινὴν οἰκοδομήν, ἴσως ὁστεοφυλάκιον. Εὐρέθη ἐπίσης καὶ θωράκιον μὲ σταυρόν, ὡς καὶ ψηφιδωτὸν δάπεδον, κιονίσκοι καὶ κιονόκρανα.

Τέλος εἰς Ἑδιρνέ-Καποῦ εὐρέθη ἐπιτύμβιος στήλη μὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

† Ἐνθάδε κατὰκειται ἡ τῆς μακαρίας μνήμης Ἰωαννία ἡ καὶ Μαργαριτοῦ πιστὴ θυγάτηρ Εὐφρατᾶ τοῦ λαμε[οτάτου] κόμ[ιτος] Δόμνου ἱατροῦ †.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΠΡΟΑΓΩΓΗΝ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κατὰ τὴν 18ην καὶ 19ην Ἰουλίου 1949 συνεκλήθησαν εἰς συνέλευσιν ἐν Παρισίοις τὰ μέλη τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς τῆς διεθνοῦς Ἑνώσεως πρὸς προαγωγὴν τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἅτινα συνεσκέφθησαν περὶ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν σκοπῶν τῆς Ἑνώσεως, πλὴν ἄλλων, ἀποφασίσαντα α΄) τὴν δημοσιεύσιν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. P. Lemerle τῆς βυζαντινῆς βιβλιογραφίας τῆς τελευταίας δεκαετίας, β΄) τὴν δημοσίευσιν τῶν πρακτικῶν τῶν δύο κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1948 ἐν Παρισίοις καὶ Βρυξέλλαις συνελθόντων Βυζαντινολογικῶν συνεδρίων καὶ γ΄) τὴν συνεργασίαν τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑνώσεως μετὰ τῆς διεθνοῦς Ἑνώσεως Ἀνατολιστῶν, ὁρισθέντος ὡς ἀντιπροσώπου παρὰ τῇ τελευταίᾳ Ἑνώσει τοῦ καθηγ. κ. Henri Grégoire.

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω συνέλευσιν τὴν ἡμετέραν Ἑταιρείαν ἀντιπροσώπευσεν ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου αὐτῆς κ. Ἀναστάσιος Ὁρλάνδος, ὅστις καὶ ἐξελέγη εἰς τῶν τεσσάρων ἀντιπροέδρων τῆς διοικήσεως Ἐπιτροπῆς.

ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

α΄) Τὸ Ἱστορικὸν Λεξικόν.

Τὸ Ἱστορικὸν Λεξικόν τῆς Ἀκαδημείας κατὰ τὸ 1949 εἰργάσθη μὲ ἡλαττωμένον τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐπιστημονικοῦ του προσωπικοῦ, παρὰ τὰς καταβληθείσας προσπάθειάς ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημείας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων εἴτε δι' ὀρισμοῦ νέων συντακτικῶν εἴτε δι' ἀποσπάσεως φιλολόγων ἐκ τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἡ ἐν αὐτῷ συντελεσθεῖσα ἐργασία κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περιεστράφη α΄) περὶ τὴν ἀνασύνταξιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν συντακτικῶν σειρῶν μεταξὺ τῶν λέξεων Βο-ν-τ-ά-δα-γ-ο-υ-ί-τ-α καὶ β΄) περὶ τὴν ἀποδελτίωσιν ὅλων τῶν εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Λεξικοῦ ἀποκεμένων χειρογράφων, ἀνερχομένων εἰς 642.

Ἐπιμελείη τῆς διευθύνσεως τοῦ Λεξικοῦ ἐξετυπώθη ὁ 4ος τόμος τοῦ Λεξικογραφικοῦ Δελτίου (1912 - 1948), περιλαμβάνων μελέτας τῶν συντακτῶν τοῦ Λεξικοῦ, ὡς καὶ τὴν γλωσσικὴν βιβλιογραφίαν τῶν ἐτῶν 1939 - 1947. Τέλος ὁ συντάκτης Δ. Β. Βαγιακάκος κατήρτισε τὴν γλωσσικὴν βιβλιογραφίαν τῶν ἐτῶν 1948 - 1949, συμπληρωτικὴν ταύτην τῶν ἐτῶν 1939 - 1947, ὡς καὶ τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος τῶν ἐτῶν 1939 - 1949.

β') Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον.

Κατὰ τὸ 1949 τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον συνεκέντρωσε γλωσσικὸν καὶ ἱστορικὸν ὕλικὸν ἐκ παντοειδῶν κειμένων τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς καὶ ἐκ δημοσιευμάτων νεωτέρων ἐρευνητῶν εἰς τὴν Τουρκοκρασίαν ἀναφερομένων. Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου προέτεινεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸν περιορισμὸν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1204 μέχρι τοῦ 1669 περίου καὶ τὴν προπαρασκευὴν ἐνὸς ἢ πλείονων δημοσιευμάτων γλωσσικοῦ καὶ φιλολογικοῦ χαρακτῆρος, ἥτοι α') λεξικοῦ τῶν λογοτεχνικῶν καὶ ἄλλων κειμένων τῆς περιόδου 1204 - 1669 καὶ β') χρονολογικοῦ πίνακος τῶν νεοελληνικῶν κειμένων τῆς αὐτῆς περιόδου.

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ἐν τοῖς Γενικοῖς Ἀρχείοις τοῦ Κράτους συνεχίσθη ἡ ταξινομήσις τῆς συλλογῆς Βλαχογιάννη καὶ ἐπεραιώθη ἡ καταγραφή τῶν ἐν αὐτῇ ἐντύπων βιβλίων καὶ φυλλαδίων, ἀνεβρόντων εἰς 2131. Ἐγοράσθησαν δ' ἐπιπλα πρὸς φύλαξιν τῆς ἐν λόγῳ συλλογῆς (χαλύβδιναι προθήκαι).

Διὰ Β.Δ. ἐκδοθέντος τὴν 23ην Σεπτεμβρίου 1949 συνεστήθη ἐν Αἰγίῳ μόνιμον τοπικὸν Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Αἰγίου παρὰ τῇ ἐκεῖ Δημοτικῇ Βιβλιοθήκῃ. Κατεβλήθη φροντίς διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν εἰς τὰς Κυκλάδας τοπικῶν ἀρχείων, ἐπροτάθη ἡ νομοθετικὴ τακτοποίησις τῶν ζητημάτων τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Κρήτης καὶ διάφορα τοπικὰ ἱστορικὰ ἀρχεῖα ἐνισχύθησαν χρηματικῶς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους εἰσῆχθησαν εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους ὀκτὼ φάκελλοι ἐγγράφων ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ τέως πρωθυπουργοῦ κ. Ἐμμ. Τσουδεροῦ καὶ εἰς φάκελλος ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως Σμύρνης (ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν). Τὰ αὐτὰ Ἀρχεῖα προέβησαν εἰς διαφόρους ἐνεργείας διὰ τὴν διάσωσιν καὶ παραλαβὴν τῶν ἀρχείων τῆς ἄλλοτε ΕΟΝ. Προσκληθέντα δὲ εἰς τὸν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1949 ἑορτασμὸν τῆς 300ετηρίδος τῶν Αὐστριακῶν ἀρχείων, ἐνήργησαν ἵνα ἡ Ἑλλὰς ἀντεπροσωπευθῇ εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ ἐν Βιέννῃ Πρέσβους.

Ὁ διευθυντὴς τῶν Ἀρχείων κ. Ν. Β. Τομαδάκης μετέβη εἰς Χαλκίδα καὶ ἐξήτησε τὸ ζήτημα τῶν ἐκεῖ παλαιῶν ἀρχείων. Κατόπιν ἐκθέσεώς του, ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Γενικῶν Ἀρχείων προέτεινε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας τὴν ἰδρυσιν μονίμου τοπικοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Εἰβοίας παρὰ τῇ Δημοσίᾳ Βιβλιοθήκῃ Χαλκίδος.

Ἡ βιβλιοθήκη τῶν Γενικῶν Ἀρχείων ἐπλουτίσθη τὸ μὲν διὰ τῆς ἀγορᾶς γαλλικῶν βιβλίων ἀξίας ἑκατὸν περπύου δολλαρίων, διατεθέντων τῶν σχετικῶν βιβλίων τῆς UNESCO ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῶν Βιβλιοθηκῶν τῆς Ἑλλάδος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, τὸ δὲ διὰ πλείους σειρὰς τοῦ Περιτοκικοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικοῦ Συλλόγου (τόμοι 33, 1861 - 1914, μετὰ τῶν Παραρτημάτων).

Διαρκοῦντος τοῦ 1949, 499 ἀναγνῶσται συνεβουλεύθησαν τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν ἱστορικὴν αὐτῶν βιβλιοθήκην, ἥτις ἐπλουτίσθη δι' 123 φυλλαδίων καὶ τόμων, ἀγορασθέντων ἢ δωρηθέντων. Εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀναγνώστας δέον νὰ προστεθῶσι καὶ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Ἔτος ΙΘ'

25

οί, ἀδεία τῆς διευθύνσεως, χρησιμοποίησαντες στοιχεία τῆς συλλογῆς Βλαχογιάννη.

Τέλος τὰ Γενικά Ἀρχεῖα παρηκολούθησαν τὰς ὑποθέσεις τῶν ἐν τῇ Κράτει τοπικῶν ἀρχείων, Ἀρχειοφυλακείων καὶ Ἱστορικῶν Ἀρχείων, ἀπὸ τε διοικητικῆς ἐπόψεως, ὡς καὶ ἀξιήσεως τῶν ἐν αὐτοῖς συλλογῶν. Εἰδικῶς κατὰ Δεκέμβριον, ἀποφάσει τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Γενικῶν Ἀρχείων, ἐστάλσαν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Βέροιαν ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καθηγητὴς κ. Ν. Βλάχος καὶ ὁ ὑποδιευθυντὴς κ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, οἵτινες καὶ ἐμελέτησαν ἐπὶ τόπου τὸ ζήτημα τῶν ἀρχείων Μακεδονίας.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

Διὰ μικρῶν πιστώσεων παρασχεθεῖσων ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως ἀναστηλώσεων τοῦ Ὑπ. Παιδείας ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἐπροστατεύθησαν, ἐποπτεία τῆς ἐν Κρήτῃ Ἀρχ. Ὑπηρεσίας, αἱ τοιχογραφίαι δύο παρεκκλησιῶν, ἥτοι τῶν Εἰσοδίων Σκλαβεροχωρίου καὶ τῆς Ἀγ. Πελαγίας Ἁγιο Βιάννου.

Ἡ Ἐνετοτουρκικὴ ὄραία Κρήνη Ἡρακλείου, ἡ γνωστὴ ὡς Κρήνη Ἰδομενέως, ρυμτομηθεῖσα, παρέστη ἀνάγκη νὰ κατεδαφισθῇ καὶ μεταφερθῇ εἰς τὸν Προμαχώνα Ἀλκαζάρ πρὸς ἀνοικοδόμησιν.

Διὰ τὰ τεῖχη τῶν Χανίων ἀπεφασίσθη διὰ λόγους ρυμτομίας ἡ κατεδάφισις ἐνὸς ἀκόμῃ τμήματος τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβόλου καὶ ἡ διατήρησις τῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ (Καστελλίου), ὧν ἡ ὄψις θέλει κατὰ τὸ δυνατόν ἀποκατασταθῇ, ἀπομακρυνομένων τῶν ἐπεκτισμένων οἰκημάτων.

Ἀποφάσει τοῦ Ἀρχ. Συμβουλίου ἐνεκρίθη ἡ διὰ λόγους ρυμτομίας κατεδάφισις τοῦ μεσ. ναοῦ τῆς Ἀγ. Κλαίρης καὶ τῶν καμαρωτῶν οἰκοδομημάτων τῆς ὁδοῦ Σκρυδλῶφ.

Τῆς Ἱστορικῆς Μονῆς τοῦ Ἀρκαδίου πρόκειται προσεχῶς ν' ἀποκατασταθῇ ἡ ἀρχικὴ μορφή, κατεδαφιζομένων τῶν μεταγενεστέρων κακοτέχνων προσοπισμάτων τῆς προσόψεως καὶ τῶν λακούστρων.

ΤΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1949

Κατὰ τὸ λήγον ἔτος τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον εἰργάσθη, ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον, μὲ ἡλαττωμένας τὰς εἰς προσωπικὸν δυνάμεις, ἔνεκα τῆς μὴ πληρώσεως ἑξ ἀπὸ μακροῦ κενῶν ἐν αὐτῷ ὀργανικῶν θέσεων.

Δι' ἑλλειψιν οἰκονομικῶν πόρων καὶ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος οὔτε διαγωνισμοὶ οὔτε ἀποστολαὶ τοῦ προσωπικοῦ πρὸς περισυλλογὴν λαογραφικοῦ ὕλικου ἐνηργήθησαν.

Ἐκ δωρεῶν εἰσήχθησαν εἰς τὸ Ἀρχεῖον ἐν ὅλῳ 14 χειρόγραφα ἐκ σελ. 540 (ἐναντι 25 χειρογράφων ἐκ σελ. 3240 τοῦ παρελθόντος ἔτους). Ἐν τῶν χειρογράφων τούτων, κατατεθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Κόνστα, περιέχει 50 αἰτωλικά ἄσματα ἄριστα καταγεγραμμένα εἰς Βυζαντινὴν παρασημαντικὴν.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχείου περιορίσθησαν εἰς τὴν συστηματικὴν κατάταξιν τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ἁσμάτων καὶ τὴν προκαταρκτικὴν αὐτῶν μελέτην πρὸς ἐκλογὴν τῶν καταλληλοτέρων διὰ τὸ παρασκευαζόμενον Ἀπάνθασμα παραλλαγῶν. Καὶ εἰς μὲν τὴν κατάταξιν ἡσχολήθη κυρίως ὁ συντάκτης Γ. Σπυριδάκης, κατατάξας κατὰ τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ σύστημα 1936 ἄσματα, εἰς δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἡ ὁποία προαπαιτεῖ συγκέντρωσιν καὶ μελέτην πασῶν τῶν γνωστῶν δημοσιευμένων καὶ ἀδημοσιεύτων παραλλαγῶν ἐκάστου ἁσματος, ἡσχολήθησαν οἱ συντάκται Μ. Ἰωαννίδου καὶ Δ.

Πετρόπουλος. Εἰς τὸν ἔλεγχον δὲ τῆς ἐργασίας ταύτης καὶ τὸν τελικὸν καταρτισμὸν τοῦ Ἀπανθίσματος τούτου, ὥς καὶ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἑπετηρίδος τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου κατέγινεν ὁ Διευθυντὴς αὐτοῦ.

Δυστυχῶς ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑπετηρίδος, ἐπαναληφθεῖσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μετὰ πέντε ἐτῶν διακοπὴν, διεκόπη καὶ πάλιν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Δ' τόμου (1943 - 1944) ἔνεκα ἐλλείψεως χρημάτων. Οὕτω παραμένει ὑπὸ τὰ πιεστήρια ὁ ἀπὸ τοῦ 1943 ἐκτυπούμενος Γ' τόμος (1941 - 1942), ἡ δὲ συνέχισις τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Ἑρωτηματολογίου τῆς Λαϊκῆς Λατρείας καὶ τῶν λοιπῶν κεφαλαίων τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας, ὥς καὶ ἡ ἐκτύπωσις τῆς ἀπὸ ἔτους ἐτοίμης πρὸς ἔκδοσιν Βιβλιογραφίας τῶν λαογραφικῶν δημοσιευμάτων τῶν ἐτῶν 1939 - 1947 ἀποβαίνει προβληματική.

Ἐπίσης δὲν κατέστη δυνατὴ καὶ κατὰ τὸ διαρροῦσαν ἔτος ἡ πρόσληψις τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Ἑθνικῆς Μουσικῆς Συλλογῆς προσωπικοῦ.